

# מסגרת כללית להגדרת האנטישמיות

אופיר דיין | גיליון 2181 | 4 באוגוסט 2026

האירועים שפרצו בעקבות מתקפת ה-7 באוקטובר חידדו את הצורך להבחין בין ביקורת לגיטימית על ישראל לבין אנטישמיות. מאמר זה סוקר ארבע הגדרות מרכזיות: הגדרת ה-IHRA, המקובלת ביותר בעולם המערבי, הכוללת דוגמאות לשימוש בסטנדרטים כפולים ובנאמנות כפולה; מודל שלושת ה-D של נתן שרנסקי, המדגיש דה-לגיטימציה, סטנדרטים כפולים ודמוניזציה; הצהרת ירושלים, המצמצמת את ההגדרה כדי להגן על חופש הביטוי; והגדרת Nexus, המנסה למצוא נתיב ביניים ליברלי. בעוד שקיימת הסכמה רחבה ששנאת יהודים והטלת אחריות קולקטיבית עליהם הן ביטויי אנטישמיות, המחלוקת העיקרית נותרת סביב שלילת זכות ההגדרה העצמית שלהם. למרות הביקורת, יש לפעול להרחבת אימוץ הגדרת ה-IHRA והקלת יישומה כמדיניות, תוך מתן מענה לחששות מתנגדיה. זאת, כדי להבטיח מאבק אפקטיבי באנטישמיות בלי לפגוע בחופש הביטוי ובקיומו של שיח ביקורתי לגיטימי.

האירועים שהתרחשו בזירה הגלובלית מאז מתקפת חמאס ב-7.10.23, במיוחד המחאות הסוערות וההתבטאויות הקיצוניות נגד ישראל, מחייבים חוקרים וגורמי מקצוע העוסקים במלחמה באנטישמיות ובדה-לגיטימציה לישראל להידרש שוב לשאלה החשובה – מה ההבדל בין ביקורת על מדינת ישראל לבין אנטישמיות? נדמה שבשנים האחרונות, וביתר שאת מאז פרוץ המלחמה, ישנו שימוש מתירני ורחב במילה "אנטישמיות" לתיאור תופעות שחלקן ראויות להיכלל בהגדרה זו וחלקן לא. לצד זאת, התגברות האנטישמיות במדינות השונות, שכללה מתקפות על יהודים המסומנים כמטרה בשל מדיניות ישראל, הפכה את הדיון מתיאורטי למעשי ולדחוף יותר. כמו נושאים רבים אחרים, המאבק באנטישמיות הפך גם הוא למאבק פוליטי בחלקו; כך, השיח על אימוץ הגדרה לתופעה התלהט והפך גם הוא לפוליטי, מה שמקשה על אימוץ הגדרה המקובלת על מדינות, ארגונים וקבוצות שונות.

מטרת מאמר זה לסקור את ההגדרות המרכזיות הקיימות כיום לתופעת האנטישמיות, כמו גם אירועים שהתרחשו מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל העונים על הגדרות אלה. לבסוף, מאמר זה ינסה למצוא מתוך ההגדרות השונות מאפיינים מרכזיים בהגדרת האנטישמיות ולהמליץ כיצד יש לנהוג בעתיד כדי לאמץ סטנדרט אחיד לפיו יוכלו ממשלות וארגונים להילחם בתופעה.

## הגדרת הברית הבינלאומית לזיכרון השואה (IHRA)

ההגדרה המקובלת ביותר כיום לאנטישמיות היא [הגדרת הברית הבינלאומית לזיכרון השואה \(IHRA\)](#), שמקורה בשיתוף פעולה של ארגונים, מכונים וחוקרים שהתאגדו ביוזמת הוועד היהודי-אמריקאי. הגדרה זו אומצה עד כה על ידי 47 מדינות, כולל ארצות הברית (ו-37 ממדינותיה), 26 מתוך 27 המדינות החברות באיחוד האירופי וכן על ידי מאות ארגוני חברה אזרחית, ארגונים בינלאומיים ומוסדות אקדמיים בעולם. להלן ההגדרה:

“אנטישמיות היא תפיסה מסוימת של יהודים, שיכולה לבוא לידי ביטוי כשנאה כלפי יהודים. ביטויים מילוליים וגופניים של אנטישמיות מכוונים כלפי יחידים, יהודים או לא-יהודים, ו/או נגד רכושם, נגד מוסדות של קהילה יהודית ואתרים דתיים.”

הגדרה זו פופולרית מכמה טעמים. ראשית, היא אומצה על ידי 31 מדינות שהיו חברות בברית IHRA בעת קבלת ההגדרה בשנת 2016. מאז הצטרפו עוד ארבע מדינות וכיום ישנן 35 מדינות חברות, לצד מדינות משקיפות. שנית, ההגדרה לא תיאורטית בלבד, אלא כוללת גם מסגרת יישומית. במסגרת זו, נפגשים נציגי המדינות באופן שוטף כדי לדון בדרכים להתמודדות עם נגע האנטישמיות ולקדם את שימור זיכרון השואה. כל שנה, מדינה אחת מבין החברות בברית מקבלת עליה את נשיאות הארגון ואת האחריות לארגון המפגשים, מה שמאפשר לכל אחת מהמדינות לעצב את האג'נדה המשותפת בתורה.

עם זאת, נדמה שבעוד שהשאיפה הייתה ששרי החוץ או השליחים המיוחדים למאבק באנטישמיות יהיו אלה שישתתפו בפגישות השנתיות, רוב המדינות לא מייחסות למפגשים אלה חשיבות מספקת. במפגש שהתקיים במשרד החוץ הישראלי בשנה שעברה, רוב המדינות יוצגו על ידי דרג זוטר יותר. במקביל, ישנה בעיה מהותית הנוגעת לאימוץ ההגדרה כמדיניות. ישראל, לפי גורמים במשרד החוץ, ציפתה שהמדינות והגופים שאימצו את ההגדרה, שאינה מחייבת חוקית, יטמיעו אותה במדיניותן. למרות שישנן מדינות, כמו גרמניה וצרפת, שהפכו את ההגדרה למדיניות, עבור רוב המדינות אימוץ ההגדרה נשאר הצהרתי או שהן רואות בה קו מנחה אך לא מחייב.

לבסוף, ההגדרה עונה על צורך שעולה מהשטח ומספקת 11 דוגמאות לביטויי אנטישמיות. כך, למשל, שימוש בסטריאוטיפים של שליטה עולמית, האשמת כל היהודים במעשיו של יהודי אחד, הכחשת שואה והצדקת רצח יהודים נחשבים לביטויי אנטישמיות.

אולם, דווקא הפונקציונליות הזו היא שהובילה לביקורת על ההגדרה מצד גורמים מסוימים, וזאת בדגש על שש דוגמאות העוסקות בחיבור הנפיץ שבין אנטישמיות למדינת ישראל:

- האשמת יהודים בנאמנות למדינת ישראל או לאינטרסים יהודיים גלובליים שעולה על נאמנותם למדינות שבהן הם מתגוררים (מה שמכונה לעיתים - “נאמנות כפולה”)
- שלילת זכותם של היהודים להגדרה עצמית לאומית
- שימוש בסטנדרטים כפולים הדורשים מישראל להתנהג בצורה שאינה נדרשת מאף מדינה דמוקרטית אחרת
- שימוש בסמלים אנטישמיים קלאסיים (למשל צלב קרס) לתיאור ישראל או ישראלים
- השוואת מדיניות ישראל לזו של הנאצים
- האשמת כלל היהודים במעשיה של מדינת ישראל

אין פלא שדוגמאות אלה מעוררות התנגדות, שהרי כולן באו לידי ביטוי בולט במהלך מלחמת חרבות ברזל. כך, נטען ברשת שפדיו השבי האמריקאי-ישראלי [עידן אלכסנדר](#) נאמן למדינת ישראל על פני ארצות הברית; במדיה החברתית וברחובות [נפוצה](#) הסיסמה “מהים לנהר, פלסטין תשוחרר” השוללת את קיומה של מדינה יהודית; ארגוני נשים [נהגו](#) בסטנדרטים כפולים כאשר נמנעו מגינוי פשעי המין שביצע חמאס במהלך הטבח או גינו אותם באיחור שנתפס בעיני רבים כבלתי נסבל; מפגינים ביצעו השוואות בין מדינת ישראל לגרמניה הנאצית, כולל החלפת מגן הדוד בדגל ישראל בצלב הקרס; ויהודים ברחבי העולם, שאינם משפיעים על קבלת ההחלטות של ממשלת ישראל, [הואשמו](#) על ידי גורמים אנטי-ציוניים במעשיה של מדינת ישראל, בין אם תמכו בהם ובין אם לאו.

## הגדרתו של נתן שרנסקי

במידה מסוימת, נדמה שהגדרת IHRA מרחיבה עבודה קודמת של אסיר ציון, זוכה מדליית החירות האמריקאית ויו”ר הסוכנות היהודית לשעבר, נתן שרנסקי. זאת, משום שהגדרותיו של שרנסקי לדה-לגיטימציה ולסטנדרטים כפולים חופפות בשתי ההגדרות. כבר ב-2004, [התייחס](#) שרנסקי למתח המובנה שבין אנטישמיות לביקורת על מדינת ישראל והציע כלל אצבע להבדלה ביניהן, אותו כינה “שלושת ה-D” – דה-לגיטימציה, דמוניזציה וסטנדרטים כפולים

(Double standards). לפי מבחן זה, התנהגות אנטישמית, כפי שהיא מתבטאת בהקשר למדינת ישראל, עונה על ההגדרות הבאות: עושה דה-לגיטימציה לישראל, כלומר שוללת את זכות העם היהודי להגדרה עצמית; עושה דמוניזציה

דרך הצגת מדינת ישראל ואזרחיה כלא אנושיים או מפלצתיים; ובוחנת את ישראל בסטנדרטים שונים מאלה לפיהם נבחנות שאר מדינות העולם. כלל אצבע זה קנה אחיזה מסוימת בקרב קהלים יהודיים ולא יהודיים כאחד, גם בשל פשטות המודל אך גם בשל המוניטין של שרנסקי כאדם הנאבק למען זכויות אדם וכגורם מקובל בקהילה הבינלאומית ובישראל. כאמור, נדמה שהגדרות אנטישמיות מאוחרות יותר שאלו משרנסקי תובנות ואבחנות.

במהלך מלחמת חרבות ברזל, שלושת ה-D באו לידי ביטוי בולט. דוגמה לדמוניזציה של מדינת ישראל היא, למשל, [במיצג](#) שהוצג בטורקיה בפברואר ובו בנימין נתניהו, לצד דונלד טראמפ, ביל קלינטון, ג'פרי אפשטיין ומייקל ג'קסון, זוללים תינוקות מכוסים דם על שולחן מכוסה במפת דגל ישראל.

## הגדרת "הצהרת ירושלים"

מתנגדי הגדרת IHRA טוענים כי היא פוגעת במלחמה באנטישמיות במקום לסייע לה. לפיכך, הם החליטו ליצור [הגדרה](#) חדשה – שזכתה לכינוי "הצהרת ירושלים" – אשר תשקף בצורה טובה יותר את הדרך בה מנסחיה תופסים את האתגר שניצב לפתחו של העם היהודי והעולם. הצהרה זו מגדירה את האנטישמיות כך:

"אנטישמיות היא אפליה, דעות קדומות, עוינות או אלימות כלפי יהודים בשל יהדותם (או מוסדות יהודיים בשל יהדותם)". בניגוד להגדרת IHRA, הגדרה זו לא אומצה על ידי נציגים מדינתיים או גופים בינלאומיים ואזרחיים משמעותיים, למרות שהיו מאמצים מצד פעילים פרוגרסיביים לקידום אימוצה. בסיס כוחה הוא באנשי אקדמיה החוקרים אנטישמיות, ישראל, פלסטינים, מזרח תיכון ונושאים משיקים, שהתייעצו עם אנשי משפט וחברה אזרחית. יש להניח שזו אחת הסיבות שהגדרה זו "רזה" יותר, משום שאנשי אקדמיה מעוניינים להשאיר חופש רחב ככל האפשר לדיון. עניינם הוא קידום חופש הביטוי ולא אכיפה והגבלת שיח שעלולים להוביל לאפקט מצנן שיגרום לאנשים להימנע מהתבטאות בנושאים מסוימים. ביחס לאנטישמיות המזוקקת, אין הבדלים מהותיים בין שתי ההגדרות, אך לא כך הדבר בכל הנוגע לביקורת על ישראל ולעצם הלגיטימיות של קיומה. הצהרת ירושלים מגדירה תופעות שהינן אנטישמיות בבסיסן ומופיעות גם בהגדרת IHRA, כמו האשמת כלל היהודים במעשיה של מדינת ישראל; אך היא גם מגדירה מעשים ואמירות שאינם אנטישמיים לפי הגדרה זו, ובכך סותרת ישירות את ההגדרה המקובלת. למשל, לפי הצהרת ירושלים "אמירות שיכולות להתפרש כסטנדרטים כפולים" אינן אנטישמיות, כמו גם תמיכה בעתיד שאינו כולל מדינה יהודית, גם במחיר פירוק מדינת ישראל.

למרות מיקודה של הגדרה זו, מאז תחילת מלחמת חרבות ברזל התרחשו אירועים רבים שעונים גם עליה, ונתפסים בציבור בדרך כלל כאנטישמיות שאינה מקובלת. למשל, [נמנעה](#) גישתם של סטודנטים יהודים למתקנים מסוימים בקמפוסים ברחבי ארצות הברית והושחתו מרכזים יהודיים כמו [בתי כנסת ומבני "הלל" בקמפוסים](#) ("הלל" הינו ארגון שדואג לצורכיהם של סטודנטים יהודיים בקמפוסים ברחבי העולם), כדרך להביע מחאה על פעולות מדינת ישראל. כמו כן, בשנת 2025 בלבד, [נרצחו](#) 21 יהודים בשל יהדותם – באוסטרליה, באנגליה ובארצות הברית – הביטוי המופגן ביותר לאלימות כלפי יהודים בתקופה זו.

## הגדרת Nexus

בשנת 2021 פורסמה בארצות הברית [הגדרה](#) נוספת שנוסחה על ידי אנשים המגדירים עצמם "מחויבים להילחם באנטישמיות ולשמירת חברה פלורליסטית ודמוקרטית". בפועל, מדובר בקבוצת אנשים מרקעים שונים שרובם משתייכים למחנה הליברלי בארצות הברית, ובהם אנשי עסקים, אקדמאים ופילנתרופים. לפי הגדרתם:

"אנטישמיות מורכבת מאמונות, גישות, מעשים, ותנאים מערכתניים אנטי-יהודיים. היא כוללת אמונות ותחושות שליליות בנוגע ליהודים, התנהגות עוינת המכוונת כלפי יהודים (בשל יהדותם) ותנאים המפלים נגד יהודים ומפריעים משמעותית ליכולתם להשתתף כשווים בחיים הפוליטיים, הדתיים, התרבותיים, הכלכליים והחברתיים. כהתגלמות של ארגון ופעולה יהודיים קולקטיביים, ישראל היא מטרה להתנהגות אנטישמית. לכן, חשוב שיהודים ובני בריתם יבינו מה נחשב אנטישמי ומה לא בכל הנוגע לישראל".

כמו ההגדרות שהוזכרו מעלה, גם הגדרת Nexus מזהה את המתח שבהגדרת האנטישמיות ביחס לישראל, ומציעה דוגמאות להתנהגויות אנטישמיות או שאינן כאלה. ההגדרה רואה כאנטישמיות קידום שיח סביב הצינות אשר מחזק סטריאוטיפים אנטישמיים קלאסיים. אולם, בניגוד להצהרת ירושלים, הגדרה זו רואה גם בשלילת זכותם של היהודים להגדרה עצמית ריבונית ושימוש בסטנדרטים כפולים כלפי ישראל ביטויי אנטישמיות. Nexus אף מגדירה כאנטישמיות תקיפת יהודים בשל הקשר שלהם לישראל ופקפוק ביהדותם בשל דעותיהם, בין אם הן אוהדות או ביקורתיות לגבי ישראל.

הנקודה האחרונה משמעותית ביותר, כי היא פותחת פתח להגדרת חלקים בימין הקיצוני היהודי ובקרב החרדים, המפקקים ביהדותם של יהודי התפוצות, כאנטישמיים.

בניגוד לתופעות אלה, ההגדרה מציינת שהתנגדות למדיניות ישראל, כמו גם פעולות שאינן אלימות המכוונות כלפי ישראל, אינן אנטישמיות. אמירה זו סותרת את עמדתם של חלקים בקהילה היהודית ובקרב השמרנים במערב אשר רואים בתנועת החרם נגד ישראל (BDS) תנועה אנטישמית. כדי לחזק טענה זו, המסמך מציין שהשימוש במונח אנטישמיות לתיאור ביקורת כלפי ישראל הוא מסוכן ופוגע במלחמה באנטישמיות ובחופש הביטוי. גם כאן, ההגדרה מותחת ביקורת מרומזת על מקבלי ההחלטות הישראלים שחלקם משתמשים במונח אנטישמיות לתיאור גורמים ואמירות ביקורתיים כלפי ישראל, ולמעשה ממסגרת אותם ככאלה שפוגעים במאמצים להילחם בתופעה.

ההגדרה גם מנסה ליצור הפרדה בין אלה המתנגדים למדינת ישראל משום שאינם מאמינים שליהודים לבדם יש זכות להגדרה עצמית, לבין אלה המתנגדים לאתנו-לאומיות באופן כללי. זוהי טענה מורכבת בעולם בו רוב בני האדם, כולל אלה המגדירים עצמם כמתנגדים לאתנו-לאומיות, לא בהכרח קוראים לפירוק מדינות אחרות מלבד ישראל: לא את המדינות בהן הם אזרחים ובוודאי שלא מדינה פלסטינית. גם אם טענה זו נתפסת כפילוסופית או אקדמית מדי, היא טענה חשובה משום שהשיח המתנגד לאתנו-לאומיות הפך לשיח ער במרחבים אינטלקטואליים רבים, בראשם האוניברסיטאות הליברליות וארגוני חברה אזרחית.

למעשה, נראה שקבוצת Nexus מנסה למצוא דרך ביניים בין הגדרת IHRA, עליה יש ביקורת מצד גורמים בשמאל, לבין הצהרת ירושלים, עליה יש ביקורת מימין. כמו כן, היא מתמקדת בהיבט המערכתי של האנטישמיות בצורה משמעותית יותר מאשר ההגדרות האחרות, שמתייחסות בעיקר לפעולות פרטניות.

אכן, מבחינה מערכתית, ניכרו תופעות אנטישמיות שעונה להגדרת Nexus מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל. דו"ח זכויות היסוד של האיחוד האירופי מיוני 2025 [ציין](#) שמדינות אירופה כשלו ביצירת תנאים שיאפשרו ליהודי היבשת להתנהל בחופשיות בחייהם היומיומיים. לצד זאת, [סקר](#) של הליגה נגד השמצה משנת 2025 מראה שכ-45% מהנשאלים וכ-50% מהנשאלים הצעירים מחזיקים בעמדות אנטישמיות של ממש הכוללות אמונה בסטראוטיפים מסורתיים על שליטה יתרה של יהודים בעמדות מפתח בכלכלה, בחברה, בתרבות ובפוליטיקה העולמית. [בספרה](#) "היה רפיוזניק", מציעה איזבלה טברובסקי לבחון סטראוטיפים אלה ואת הטמעתם ברטוריקה אנטי-ציונית. סטראוטיפים אלה, היא טוענת, נותרים בעינם גם כאשר הדוברים מחליפים את המילה "יהודי" במילה "ציוני" ומייחסים את אותה השפעה לא פרופורציונלית למדינת ישראל במקום ליהודים, כדרך להסוות את האנטישמיות שבדבריהם.

## מה לא אנטישמיות?

במהלך השנתיים האחרונות נשמעו קולות והתרחשו אירועים שתויגו כאנטישמיים, אך למעשה הם אינם עונים על אף אחת מהגדרות שנדונו במאמר זה. הדוגמה הבולטת ביותר הן הפגנות אנטי-ישראליות שהתקיימו במחאה על מדיניות ישראל בעזה. למרות שההאשמות הנשמעות נגד ישראל באותן הפגנות לעיתים מוגזמות ואף מסתמכות על נתונים שקריים או מסולפים – לא מדובר באנטישמיות, אלא בביקורת לגיטימית על מדיניות ישראל. אמנם, כפי שקרה במספר מקרים, כשהפגנות מתלהטות הן עלולות לחצות את הסף לאנטישמיות. כך, למשל, כאשר נשמעות בהן קריאות למחיקת ישראל או מונפים בהן שלטים המשווים בין ישראל לגרמניה הנאצית. באופן דומה, גרפיטי אנטי-ישראלי, כמו הכיתוב הנפוץ "Free Gaza", אינו אנטישמי לכשעצמו. לעומת זאת, כאשר הוא מרוסס על בית כנסת או על מבנה קהילתי יהודי אחר כבר מדובר באנטישמיות, שהרי מתקיימת השחתה מכוונת של מוסד יהודי בשל היותו יהודי, במקביל להאשמת יהודים בתפוצות במעשיה של מדינת ישראל.

## נקודות הסכמה ומחלוקת

סקירת ההגדרות המקובלות כיום לאנטישמיות מצביעה על בעיה משותפת המטרידה את מנסחיהן, בין אם הם משתייכים לימין או לשמאל. בעיה זו היא המתח שבין ביקורת לגיטימית על ישראל, גם אם נוקבת מאוד, לבין אנטישמיות. הידרשות למתח זה חשובה תמיד, אך ביתר שאת במציאות שנוצרה אחרי מתקפת ה-7.10.23, בה הפגנות ומופעים אנטי-ישראלים מתקיימים ברחבי העולם.

חלקם הגדול של ביטויים אלה נותר בגדר הביקורת הלגיטימית, אך חלקם חוצה את סף הלגיטימיות וגולש לעבר אנטישמיות. כפי שהיטיבו לומר חלק מהמסמכים המצוטטים מעלה, האשמת כל מבקר של ישראל באנטישמיות היא לא רק

צעד שגוי, אלא גם כזה שעלול להסיט את הקשב ממופעי אנטישמיות אמיתיים הדורשים טיפול. לכן, יש חוקרים [המציעים](#), בעת בחינה אם דובר או אמירה הינם אנטישמיים, להתייחס גם לכוונה, כפי שמקובל בתחום המשפטי. אם המניע הינו פוליטי בעיקרו, סביר להניח (גם אם לא בוודאות מוחלטת), שלא מדובר באנטישמיות. לעומת זאת, אם המניע הוא הפצת קונספירציה נגד יהודים או הכפשתם כעם, יש להניח שאכן מדובר באנטישמיות. בעוד שגישה זו עשויה להיות נכונה ומועילה תיאורטית, יישומה מסובך משום שלפחות חלק מהגורמים הפוגעים אינם מכריזים על כוונותיהם מראש ואף מנסים להסתיר את מניעיהם.

יתרה מכך, בשל אותו המתח בין אנטי-ציונות לאנטישמיות, נשמעים יותר ויותר קולות, ובהם אקדמאים ומנהיגים קהילתיים בולטים, המבקשים [להפריד](#) בין אנטי-ציונות לאנטישמיות, כאשר היעדר המקף אינו בחירה סגנונית בלבד. אנטי-ציונות מסמלת התנגדות לתנועה פוליטית מסוימת וממסגרת את הדיון כוויכוח פוליטי. אנטיציונות, לעומת זאת, היא תנועה אידיאולוגית שהתפתחה בשנים האחרונות ואשר משתמשת בסטראוטיפים ובטיעונים החורגים מגבולות הדיון הפוליטי ומביעים התנגדות להגדרה עצמית יהודית באופן בלעדי. תהליך דומה התרחש לפני מספר שנים כאשר אקדמאים ומנהיגים קהילתיים ביקשו [להבחין](#) בין אנטי-שמיות (Anti-semitism) לאנטישמיות (Antisemitism). הרעיון המרכזי מאחורי השינוי היה שבעוד שאנטי-שמיות יכולה להתפרש כשנאה לכל בני הקבוצות השמיות, בהם גם ערבים ואשורים, אנטישמיות היא סוג שנאה ייחודי המכוון כלפי יהודים.

כלל ההגדרות מסכימות ששנאה קמאית כלפי יהודים, הצדקת פגיעה בהם והאשמתם במדיניות ישראל הינם ביטויי אנטישמיות, אך המחלוקת נותרת ביחס לשימוש בסטנדרטים כפולים ולשלילת זכותם של היהודים להגדרה עצמית. חשוב לציין שההגדרה היחידה שלא רואה את שתי הדוגמאות האחרונות כאנטישמיות היא הצהרת ירושלים, שבין מנסחיה יש אנשים המגדירים עצמם אנטי-ציונים במובן שלילת זכותם של היהודים למדינה, ועל כן יש להם אינטרס מובנה שעמדה זו לא תיחשב אנטישמית. חשוב גם להכיר בכך שהגדרת IHRA, למרות שהינה ההגדרה המקובלת ביותר כיום, סופגת ביקורת חריפה – רוב מדינות העולם עדיין לא אימצו אותה, והיא מקובלת בעיקר במערב. לצד הביקורת המהותית, הגדרה זו בעייתית מכיוון שהיא מורכבת וארוכה יחסית, מה שמקשה על אימוצה ואף יותר מכך על הטמעתה בחקיקה ובאכיפה בהקשרים מגוונים על ידי מדינות וארגונים שהמאבק באנטישמיות אינו בראש מעייניהם.

ניסוח הגדרה חדשה עלול להיות תהליך ארוך ומייגע שלא יוביל לתוצאה שונה משמעותית מזו שהושגה עד כה. לכן, יש להתייחס בכובד ראש לטענות מתנגדי הגדרת IHRA, ולספק הסברים שיסייעו לתווך את הפערים. זאת, תוך [הבנה](#) שההגדרה אינה חוק או מערכת הקובעת בצורה בינארית מה אנטישמי ומה לא, אלא מסגרת לבחינה שאינה מחייבת אפילו את הצדדים שאימצו אותה. לאחר מכן, יש לפעול לאימוץ הגדרה זו על ידי מדינות נוספות, מתוך הכרה בכך שמבין ההגדרות הקיימות היא הנפוצה ביותר והיחידה הכוללת מסגרת ליישום שבה משתתפות מדינות רבות.

לצד זאת, יש לפשט את יישום ההגדרה, גם אם לא את ההגדרה עצמה, על ידי קביעת כללי אצבע מעטים וברורים יותר שיקלו על מדינות וארגונים לאכוף פשעים אנטישמיים. צורך זה חשוב במיוחד מכיוון שכיום רוב החקיקה נגד אנטישמיות קיימת תחת חוקים רחבים יותר, העוסקים בפשעי שנאה באופן כללי, ללא התחשבות בהבדלים בין סוגי השנאה השונים ובייחודיות האנטישמיות. רק מספר מצומצם יחסית של מדינות [חוקקו](#) חוקים המתייחסים לאנטישמיות בלבד.

עבור גורמי מקצוע ואזרחים מן השורה המעוניינים להבין כיצד הגדרות אלה מיתרגמות למציאות בה הם חוזים כל יום, יש לנסות ולהחיל את ההגדרות על מעשיהם וכוונותיהם של גורמים וארגונים שיש תהיות לגבי עמדותיהם. אם בחינה שכזו תעלה בעיה בהתנהגותו של ארגון או אדם, אך לא במניעיו, יש ליישם אמצעים חינוכיים והסברתיים כדי שיוכלו לבטא את עמדתם בצורה שאינה אנטישמית. אולם, אם הבחינה תעלה שכוונותיו של ארגון או אדם הינן אנטישמיות – אז כבר יש להתמודד עמם בצורה מערכתית. לכן, אימוץ הגדרה כזו או אחרת אינו מספיק. הוא חייב להיות מלווה בהטמעת ההגדרה בחקיקה ובמדיניות, שדרכם יהיה אפשר ליישם בפועל את ההגדרה ולאפשר מאבק יעיל באנטישמיות הגואה.

---

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.